

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 775/2015-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 1. decembra 2015 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta (sudca spravodajca) a zo sudcov Lajosa Mészáros a Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Ľudovítom Štanglovičom, Advokátska kancelária, Jarmočná 2264/3, Šaľa, vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5, čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, práv podľa čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 3 a 4, čl. 6 ods. 3 písm. b) a písm. c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Trnava sp. zn. 5 T 81/2013 z 11. decembra 2014 a uznesením Krajského súdu v Trnave sp. zn. 3 Tos 251/2014 zo 16. decembra 2014 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 5. marca 2015 prostredníctvom poštovej prepravy doručená sťažnosť [REDACTED]

[REDACTED] (ďalej len

„sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5, čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 3 a 4, čl. 6 ods. 3 písm. b) a písm. c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 5 T 81/2013 z 11. decembra 2014 (ďalej len „uznesenie okresného súdu“) a uznesením Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 3 Tos 251/2014 zo 16. decembra 2014 (ďalej len „uznesenie krajského súdu“).

Z obsahu sťažnosti vyplýva:

«O prepustenie z väzby som prostredníctvom svojho obhajcu požiadal žiadosťou z 21. 11. 2014.

Uznesením Okresného súdu Trnava (ďalej len „OS Trnava“) sp. zn.: 5T/81/2013 zo dňa 11. 12. 2014 bolo rozhodnuté nasledovne:

„I. Podľa § 79 ods. 3 Tr. por. súd žiadosť obžalovaného [REDAKOVANÉ]..., o prepustenie z väzby na slobodu zamietla“...

Uvedené uznesenie bolo vyhlásené v mojej prítomnosti dňa 11. 12. 2014. Hneď po jeho vyhlásení som proti nemu podal sťažnosť...

Sťažnosť proti uzneseniu Okresného súdu Trnava sp. zn.: 5T /81/2013 zo dňa 11. 12. 2014 som zdôvodnil písomným podaním zo dňa 16. 12. 2014... bola... moja sťažnosť proti uzneseniu OS Trnava zamietnutá, a to bez oboznámenia sa s dôvodmi sťažnosti...

Neverejné zasadnutie na OS Trnava ohľadom žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby sa konalo dňa 11. 12. 2014, pričom neverejné zasadnutie o rozhodovaní o sťažnosti na KS Trnava sa konalo dňa 16. 12. 2014, teda na tretí pracovný deň po prvostupňovom rozhodnutí. Pritom nie je pravdou, že by sťažovateľ neodôvodnil sťažnosť proti uzneseniu do dňa neverejného zasadnutia o rozhodovaní o sťažnosti na KS Trnava, pretože tá bola zaslaná faxom na KS Trnava dňa 16. 12. 2014 o 11:28 hod. (fax č. 033/5512662).

Keďže KS Trnava nezahrnul dôvody sťažnosti proti uzneseniu OS Trnava, pričom tieto mu boli zaslané, tak takýmto spôsobom bolo sťažovateľovi upreté právo brániť sa, resp. obhajovať sa proti rozhodnutiu o predĺžení väzby...

V tejto súvislosti poukazujem na to, že obžaloba vo veci vedenej na Okresnom súde v Trnave sp. zn.: 5T/81/2013 bola podaná pred vyše rokom a dvomi mesiacmi (a to dňa 13. 09. 2013 Obžaloba sp. zn. Kv91/12-107 z 13. 09. 2013 - vid'. spis) v porovnaní s časom podania žiadosti o prepustenie z väzby (november 2014) a i napriek tomu sa vo veci obvineného doteraz nekonalo hlavné pojednávanie vo veci samej...

Vzhľadom na uvedené nemožno mať za to, že by súd postupoval s osobitnou starostlivosťou a urýchlením, a teda nie je splnená kumulatívna podmienka na trvanie väzby obv. v zmysle príslušnej judikatúry Ústavného súdu SR a ESELP, a teda preto došlo aj k porušeniu práva sťažovateľa podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy SR, keďže na trvanie väzby nie sú dané ústavné dôvody, nakoľko súd prejednávajúci vec nepostupuje s osobitnou starostlivosťou. Na tento nedostatok však OS Trnava ani KS Trnava neprihliadali, čím porušili čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy SR...

V rámci výkladov a prípadov porušenia čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru poukazujem na nasledovné právne názory zhrnuté v rozhodnutí Ústavného súdu I. ÚS 226/03 z 12. mája 2004: „Článok 6 ods. 1 dohovoru zaväzuje súdy odôvodniť svoje rozhodnutia, ale nemožno ho chápať tak, že vyžaduje, aby na každý argument strany bola daná podrobná odpoveď. Rozsah tejto povinnosti sa môže meniť podľa povahy rozhodnutia... Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument“ (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-A, s. 12, § 29; Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-B; Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997; Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998).

Z práva na spravodlivý proces vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (Kraska c. Švajčiarsko z 29. apríla 1993, séria A č. 254-B, s. 49, § 30).

Z uvedeného vyplýva, že podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. Ruiz Torija c/a Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-A), Komisie (napr. stanovisko vo veci E.R.T. c/a Španielsko z roku 1993, sťažnosť č. 18390/91), Ústavného súdu Slovenskej republiky (nález z 12. mája 2004 sp. zn.: I. ÚS 226/03) a aj Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (rozsudok z 27. apríla 2006 sp. zn.:

4 Cdo 171 /2005) treba za porušenie práva na spravodlivé súdne konanie považovať tiež nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia.»

Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd takto rozhodol:

„... aby Ústavný súd SR svojím rozhodnutím vyslovil, že uznesením Okresného súdu Trnava sp. zn.: 5T/81/2013 zo dňa 11. 12. 2014 a uznesením Krajského súdu v Trnave sp. zn.: 3Tos/251/2014-1842 zo dňa 16. 12. 2014 boli porušené základné práva, a to podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5, čl. 50 ods. 3, čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 5 ods. 1 písm. c/, čl. 5 ods. 3 a 4, a čl. 6 ods. 3 písm. b/, c/ Dohovoru o ochrane základných práv a ľudských slobôd, sťažovateľa [REDAKOVANÉ] a následne zrušil obe rozhodnutia a prikázal Okresnému súdu v Trnave, aby [REDAKOVANÉ] prepustil neodkladne z väzby na slobodu.

Zároveň navrhujem, aby po vyslovení porušenia práv(a) sťažovateľa Ústavný súd SR priznal sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie vo výške 2000,- Eur, a to vzhľadom na skutočnosť, že porušovatelia nerešpektovali judikatúru Ústavného súdu SR a vôbec nezdôvodnili, že prečo sa s ňou nevysporiadali, ale prihliadajú na tie isté dôvody ako na začiatku trvania už viac ako 2 ročnej väzby u sťažovateľa.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších prepisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu

na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú preto možno považovať sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/08, III. ÚS 198/07).

Ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľa a skúmal, či nie sú dané dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde, ktoré bránia jej prijatiu na ďalšie konanie.

Z obsahu sťažnosti, ako aj navrhovaného petitu vyplýva, že sťažovateľ sa domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5, čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 ústavy a práv podľa čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 3 a 4 a čl. 6 ods. 3 písm. b) a c) dohovoru uznesením okresného súdu a uznesením krajského súdu.

Podľa čl. 17 ods. 1 ústavy osobná sloboda sa zaručuje.

Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok.

Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 50 ods. 3 ústavy obvinený má právo, aby mu bol poskytnutý čas a možnosť na prípravu obhajoby a aby sa mohol obhajovať sám alebo prostredníctvom obhajcu.

Podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru každý má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. Nikoho nemožno pozbaviť slobody okrem nasledujúcich prípadov, pokiaľ sa tak stane v súlade s konaním ustanoveným zákonom: zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby za účelom predvedenia pred príslušný súdny orgán pre dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu, alebo ak sú oprávnené dôvody domnievať sa, že je potrebné zabrániť jej v spáchaní trestného činu alebo v úteku po jeho spáchaní.

Podľa čl. 5 ods. 3 dohovoru každý, kto je zatknutý alebo inak pozbavený slobody v súlade s ustanoveniami odseku 1 písm. c) tohto článku, musí byť ihneď predvedený pred sudcu alebo inú úradnú osobu splnomocnenú zákonom na výkon súdnej právomoci a má právo byť súdený v primeranej lehote alebo prepustený počas konania. Prepustenia sa môže podmieniť zárukou, že sa dotknutá osoba ustanoví na pojednávanie.

Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

Podľa čl. 6 ods. 3 písm. b) dohovoru každý, kto je obvinený z trestného činu, má tieto minimálne práva: mať primeraný čas a možnosti na prípravu svojej obhajoby.

Podľa čl. 6 ods. 3 písm. c) dohovoru každý, kto je obvinený z trestného činu, má tieto minimálne práva: obhajovať sa osobne alebo s pomocou obhajcu podľa vlastného výberu, alebo pokiaľ nemá prostriedky na zaplatenie obhajcu, aby sa mu poskytol bezplatne, ak to záujmy spravodlivosti vyžadujú.

Ústavný súd nie je súdom vyššej inštancie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov. Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav, a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00, I. ÚS 17/01, III. ÚS 268/05).

1. K namietanému porušeniu sťažovateľom označených článkov ústavy a dohovoru uznesením okresného súdu

Pokiaľ ide o namietané porušenie práv sťažovateľa uznesením okresného súdu, ústavný súd poukazuje na princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy, obsahom

ktorého je pravidlo, že sťažovateľ má právo domáhať sa ochrany základného práva pred ústavným súdom iba v prípade, ak mu túto ochranu nemôže poskytnúť iný súd.

Zmyslom a účelom princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

Ústavný súd v súlade s princípom subsidiarity svojej právomoci skúmal, či sú splnené podmienky konania pred ním o tej časti sťažnosti sťažovateľa, ktorá smerovala voči napadnutému uzneseniu okresného súdu, a dospel k záveru, že vzhľadom na princíp subsidiarity vyplývajúci z čl. 127 ústavy je vylúčená právomoc ústavného súdu meritórne konať a rozhodovať o sťažovateľom uplatnených námietkach porušenia jeho základných práv týmto rozhodnutím súdu, pretože preskúmanie jeho postupu je zverené krajskému súdu ako odvolaciemu súdu. Krajský súd vo veci o podanej sťažnosti sťažovateľa rozhodol uznesením sp. zn. 3 Tos 251/2014 zo 16. decembra 2014.

Na základe uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že sťažovateľ mal v systéme všeobecného súdnictva právo podať proti uzneseniu okresného súdu účinný opravný prostriedok (sťažnosť) na dosiahnutie nápravy ním tvrdeného porušenia označených práv (čo aj využil), o ktorom bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť krajský súd. Využitie tejto

zákonnej možnosti účinnej ochrany označených práv vylučuje prijatie sťažnosti ústavným súdom na ďalšie konanie, ktorý môže uplatniť svoju právomoc iba vtedy, ak sťažovateľ nemal inú ústavnú a zákonnú možnosť účinnej ochrany svojich práv.

Z tohto dôvodu musel ústavný súd odmietnuť tú časť sťažnosti sťažovateľa, ktorá smerovala proti uzneseniu okresného súdu, pre nedostatok právomoci.

2. K namietanému porušeniu čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 ústavy a čl. 6 ods. 3 písm. b) a c) dohovoru uznesením krajského súdu

Ústavný súd predovšetkým pripomína, že napadnuté uznesenie krajského súdu je rozhodnutím, ktorým ako nadriadený súd rozhodoval o sťažnosti sťažovateľa proti rozhodnutiu prvostupňového súdu o predĺžení väzby, t. j. je rozhodnutím o osobnej slobode.

V súvislosti s namietaným porušením základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru ústavný súd poukazuje na svoju judikatúru, ako aj rozhodovaciu prax Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), podľa ktorej sa osobná sloboda v súvislosti s rozhodovaním o väzbe a jej ďalšom trvaní chráni prostredníctvom ustanovení čl. 5 dohovoru (napr. rozsudok De Wilde et al. v. Belgicko z 18. 6. 1971, séria A, č. 12, body 65, 67, 71, 72, 73, 75, 76, 77 atď.), resp. ustanovení čl. 17 ústavy, pretože tieto predstavujú prísnejšiu a špeciálnu úpravu dodržania zásad spravodlivého procesu u osoby pozbavenej osobnej slobody, než akú má na mysli čl. 6 ods. 1 dohovoru, resp. čl. 46 ods. 1 ústavy. Ustanovenia čl. 5 dohovoru a čl. 17 ústavy totiž zahŕňajú tak hmotné, ako aj procesné atribúty práva na osobnú slobodu vrátane práva na súdnu ochranu pri jej pozbavení, a preto na konanie a rozhodovanie súdu o väzbe sú aplikovateľné tieto špeciálne ustanovenia o osobnej slobode, a nie všeobecné ustanovenie čl. 6 ods. 1 dohovoru o práve na spravodlivé súdne konanie či ustanovenie čl. 46 ods. 1 ústavy garantujúce základné právo na súdnu ochranu (m. m. III. ÚS 155/09, III. ÚS 287/2010).

Pokiaľ teda sťažovateľ namietal aj porušenie čl. 6 ods. 3 písm. b) a c) dohovoru, ako aj čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 ústavy, nebolo možné sťažnosti vyhovieť, lebo ustanovenie čl. 5 ods. 4 dohovoru je v pomere špeciality vo vzťahu k všeobecnému ustanoveniu čl. 6 ods. 3 písm. b) a c) dohovoru. Rovnako aj uvedené ustanovenia ústavy sú všeobecnými ustanoveniami, ktoré platia spravidla pre konanie vo veci samej, nie teda pre konanie o väzbe. Tejto časti sťažnosti preto nebolo možné vyhovieť.

Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd pri predbežnom prerokovaní tejto časti sťažnosti konštatoval, že sťažovateľ v súvislosti s rozhodovaním krajského súdu namietal porušenie takých práv, ktoré na konanie a rozhodovanie nie sú aplikovateľné, a preto k ich porušeniu nemohlo dôjsť vzhľadom na nedostatok príčinnej súvislosti medzi sťažovateľom označenými právami a namietaným uznesením krajského súdu. Na tomto základe ústavný súd sťažnosť sťažovateľa v časti namietajúcej porušenie svojho základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 ústavy a práv zaručených v čl. 6 ods. 3 písm. b) a c) dohovoru odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

3. K namietanému porušeniu čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru uznesením krajského súdu v súvislosti s právom na rozhodnutie o zákonnosti väzby v súlade s konaním ustanoveným zákonom a s právom na obhajobu

Krajský súd v namietanom uznesení konštatoval, že sťažovateľ zahlásil sťažnosť proti uzneseniu okresného súdu priamo do zápisnice, pričom do dňa konania neverejného zasadnutia na krajskom súde túto sťažnosť bližšie písomne neodôvodnil.

Sťažovateľ v podanej sťažnosti uviedol: „... *nie je pravdou, že by sťažovateľ neodôvodnil sťažnosť proti uzneseniu do dňa neverejného zasadnutia o rozhodovaní o sťažnosti na KS Trnava, pretože tá bola zaslaná faxom na KS Trnava dňa 16. 12. 2014 o 11:28 hod...*“

Sťažovateľ prostredníctvom faxového podania z 2. novembra 2015 doručil ústavnému súdu listinu – „*Zdôvodnenie sťažnosti obvineného proti uzneseniu OS Trnava sp. zn. 5T/81/2013 z 11. 12. 2014*“ (ďalej len „*písomné odôvodnenie sťažnosti*“) opatrenú prijímacou pečiatkou okresného súdu, obsahom ktorej je údaj: „*Došlo faxom o 11.00 hod., 16. 12. 2014.*“ Sťažovateľ ďalej ústavnému súdu doručil aj prípis okresného súdu adresovaný krajskému súdu, opatrený prijímacou pečiatkou krajského súdu, obsahom ktorej je údaj: „*Došlo 16. 12. 2014 o 14.00 hod.*“ Prílohou uvedeného prípisu bolo písomné odôvodnenie sťažnosti. Sťažovateľ doručil ústavnému súdu aj prvú stranu zápisnice o neverejnom zasadnutí na krajskom súde zo 16. decembra 2014, z ktorej je zrejmé, že neverejné zasadnutie sa na krajskom súde vykonalo o 10.00 h.

Z priloženej dokumentácie predloženej sťažovateľom teda vyplýva, že sťažovateľ písomné odôvodnenie sťažnosti podal prostredníctvom faxu 16. decembra 2014 o 11.00 h na okresný súd, pričom neverejné zasadnutie bolo na krajskom súde vykonané 16. decembra 2014 už o 10.00 h. Z uvedeného je zrejmé, že záver krajského súdu, podľa ktorého sťažovateľ sťažnosť proti uzneseniu okresného súdu zahlásenú priamo do zápisnice bližšie písomne nezdôvodnil, je správne. Z uvedeného vyplýva, že krajský súd nemal a ani nemohol mať v čase rozhodovania o sťažnosti (16. decembra 2014 o 10.00 h) k dispozícii písomné odôvodnenie sťažnosti, keďže ho sťažovateľ do tohto momentu nedoplnil.

Podľa § 2 ods. 6 Trestného poriadku ak tento zákon neustanovuje inak, orgány činné v trestnom konaní a súdy konajú z úradnej povinnosti. Väzobné veci sú povinné vybavovať prednostne a urýchlene. Na obsah petícií zasahujúcich do plnenia týchto povinností orgány činné v trestnom konaní ani súd neprihliadajú.

Podľa § 179 ods. 1 Trestného poriadku uznesenie treba oznámiť osobe, ktorej sa priamo dotýka, ako aj osobe, ktorá naň dala svojím návrhom podnet; uznesenie súdu sa oznámi aj prokurátorovi. Oznámenie sa robí buď vyhlásením uznesenia v prítomnosti toho, komu treba uznesenie oznámiť, alebo doručením rovnopisu uznesenia.

Podľa § 179 ods. 3 Trestného poriadku ak sa však oznamuje obvinenému, ktorý je pozbavený spôsobilosti na právne úkony alebo ktorého spôsobilosť na právne úkony je obmedzená, uznesenie, proti ktorému môže podať sťažnosť, treba ho oznámiť obvinenému, jeho obhajcovi a zákonnému zástupcovi. Ak je obvinený vo väzbe, vo výkone trestu odňatia slobody alebo na pozorovaní v zdravotníckom ústave, treba uznesenie, proti ktorému je prípustná sťažnosť, oznámiť obvinenému a jeho obhajcovi aj vtedy, ak obvinený nemá obmedzenú spôsobilosť na právne úkony.

Podľa § 187 ods. 1 Trestného poriadku sťažnosť sa podáva orgánu, proti ktorého uzneseniu smeruje, a to do troch dní od oznámenia uznesenia, s výnimkou sťažnosti proti uzneseniam podľa § 83 ods. 2; ak sa koná podľa § 204 ods. 1, sťažnosť sa podáva do skončenia skráteného vyšetrovania. Ak sa uznesenie oznamuje tak obvinenému, ako aj jeho zákonnému zástupcovi alebo obhajcovi, plyní lehota od toho oznámenia, ktoré bolo vykonané najneskoršie.

Podľa § 189 ods. 3 Trestného poriadku ak podáva sťažnosť prokurátor, orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately alebo obhajca za obvineného alebo vo vlastnom mene, musí byť sťažnosť zároveň odôvodnená, s výnimkou sťažnosti prokurátora proti uzneseniu o nevzatí obvineného do väzby.

Podľa § 190 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku ak lehota na podanie sťažnosti už všetkým oprávneným osobám uplynula a sťažnosti sa nevyhovelo podľa odseku 1, predloží vec na rozhodnutie prokurátor alebo súd nadriadenému prokurátorovi alebo súdu.

Podľa názoru ústavného súdu sťažovateľ po oboznámení sa s dôvodmi zamietnutia jeho žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu a dôvodmi neprijatia písomného sľubu (po vyhlásení uznesenia okresného súdu, pri vyhlásení ktorého bol sťažovateľ aj jeho obhajca prítomní) mal možnosť predniesť za pomoci svojho obhajcu všetky námietky proti uvedenému uzneseniu, pretože okolnosti trestného stíhania mu boli známe, a o skutkových okolnostiach, ktoré podľa názoru okresného súdu opodstatňujú zamietnutie jeho žiadosti o prepustenie na slobodu, bol oboznámený vyhlásením uznesenia okresného súdu. Ústavný

súd sa oboznámil s dôvodmi sťažnosti a neboli zistené nové skutočnosti, ktoré by neboli známe zo spisu všeobecného súdu.

Obvinený, ktorý sa obhajuje za pomoci obhajcu, musí predpokladať, že všeobecné súdy budú v sťažnostnom konaní postupovať podľa právnej úpravy, ktorá ukladá súdu prvého stupňa, aby po uplynutí lehoty na podanie sťažnosti všetkým oprávneným osobám predložil vec na rozhodnutie nadriadenému súdu (§ 190 Trestného poriadku).

Okresný súd vyhlásil uznesenie o zamietnutí žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu a neprijatí písomného sľubu sťažovateľa 11. decembra 2014 za prítomnosti sťažovateľa a jeho obhajcu, čím bolo uznesenie oznámené podľa § 179 ods. 1 Trestného poriadku sťažovateľovi, jeho obhajcovi a prokurátorovi. Od tohto momentu začala plynúť oprávneným osobám (sťažovateľovi a prokurátorovi) trojdňová lehota na podanie sťažnosti podľa § 187 ods. 1 Trestného poriadku. Sťažovateľ zahlásil podanie sťažnosti do zápisnice bezprostredne po vyhlásení uznesenia. Trestný poriadok neustanovuje explicitne, dokedy musí obvinený, ktorý sám podal sťažnosť, túto aj odôvodniť. V tejto veci nejde o situáciu podľa ustanovenia § 189 ods. 3 Trestného poriadku, t. j. situáciu, ak by sťažnosť podal za obvineného obhajca, ktorý musí podanú sťažnosť zároveň aj odôvodniť.

Ústavný súd sa pri predbežnom prerokovaní tejto časti sťažnosti sústredil na posúdenie otázky, či možno považovať postup krajského súdu za ústavne udržateľný a akceptovateľný z hľadiska námietok, ktoré sťažovateľ proti nemu uplatnil.

Na tomto základe ústavný súd pri predbežnom prerokovaní dospel k záveru, že medzi napadnutým uznesením, resp. postupom krajského súdu a obsahom sťažovateľom označených článkov ústavy a dohovoru neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí tejto časti sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol dospieť k záveru o ich porušení. Ústavný súd preto túto časť sťažnosti sťažovateľa odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

4. K namietanému porušeniu čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 3 a 4 dohovoru uznesením krajského súdu v súvislosti s existenciou dôvodov väzby, primeranosti lehoty väzby a v tejto súvislosti s právom na zákonné a preskúmateľné rozhodnutie

Vo väzobných veciach platí, že skúmanie dôvodov väzby a primeranosti lehoty väzby prináleží predovšetkým všeobecným súdom. Pre ten účel im patrí skúmať všetky okolnosti spôsobilé potvrdiť alebo vyvrátiť existenciu skutočného verejného záujmu odôvodňujúceho so zreteľom na prezumpciu nevinu výnimku z pravidla rešpektovania osobnej slobody a uviesť ich v rozhodnutiach o väzbe. Predovšetkým na základe dôvodov uvedených v týchto rozhodnutiach (prípadne aj na základe nesporných skutočností uvedených obvineným v žiadostiach) ústavný súd zisťuje, či boli, alebo neboli porušené označené články ústavy a dohovoru (mutatis mutandis Toth c. Rakúsko z 12. 12. 1991).

Ústavný súd taktiež vo svojej judikatúre zdôrazňuje, že pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu (čl. 124 ústavy) nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým patrí interpretácia a aplikácia zákonov, a že jeho úloha sa obmedzuje iba na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách, pričom nesmie ísť o takú interpretáciu a aplikáciu právnych noriem, ktorá by bola arbitrárna alebo zjavne neopodstatnená (I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05, I. ÚS 228/05).

V odôvodnení uznesenia krajský súd uviedol: *„V prvom rade je potrebné skonštatovať, že pokiaľ ide o väzobné dôvody obžalovaného v predmetnej veci rozhodovali súdy už viackrát. Obžalovaný bol vzatý do väzby uznesením Okresného súdu v Trnave dňa 20. 12. 2012 pod sp. zn. Tp/104/2012 z dôvodov uvedených v § 71 odsek 1 písm. a/, písm. c/ Trestného poriadku. Samotné dôvody väzby súdy v konaní tak o žiadostiach ako i o sťažnostiach resp. o predĺžení lehoty trvania väzby obžalovaného vo svojich rozhodnutiach jednoznačne skonštatovali a uviedli konkrétne skutočnosti zakladajúce dôvody väzby tak, ako boli ustálené v pôvodnom konaní.*

Na margo tejto skutočnosti je potrebné poukázať len to, že pokiaľ ide o dôvod väzby v zmysle § 71 odsek 1 písm. a/ Trestného poriadku tento vyplýva predovšetkým z toho, že obžalovaný je stíhaný pre obzvlášť závažný zločin, kde mu hrozí uloženie trestu v rozpätí 20 až 25 rokov a tak, ako vyplýva z doposiaľ vykonaného dokazovania, obžalovaný sa nezdržiaval v mieste trvalého bydliska, prespáva na rôznych miestach, ktorá skutočnosť v dostatočnej miere odôvodňuje obavu, že v prípade jeho prepustenia z väzby, by tento mohol mariť priebeh vyšetrovania tým, že by sa zdržiaval na neznámom mieste.

Rovnako pokiaľ ide o dôvody väzby v zmysle § 71 odsek 1 písm. c/ Trestného poriadku je potrebné poukázať na to, že výsledkami vykonaného dokazovania je dôvodné podozrenie, že trestnou činnosťou si obžalovaný zabezpečoval finančné prostriedky. Z odpisu registra trestov možno na základe predchádzajúcich odsúdení konštatovať, že obžalovaný má sklony k páchaniu trestnej činnosti a preto dôvodná obava, že v prípade jeho prepustenia z väzby na slobodu, by mohol pokračovať v páchaní trestnej činnosti je plne opodstatnená a to aj v súčasnom štádiu konania.

Pokiaľ ide o ponúknutú alternatívu v podobe písomného sľubu obžalovaného je potrebné poukázať na to, že dôvody väzby sa v danom prípade viažu predovšetkým k povahe prejednávanej trestnej činnosti, z ktorej je obvinený dôvodne podozrivý, kde obžalovaný mal páchať trestnú činnosť s viacerými skutkami, ktorá mala gradovať, z čoho vyplýva, že v danom prípade nie je možné nahradiť väzbu obvineného ani touto zákonnou alternatívou rovnako ani alternatívou v podobe dohľadu probačného a mediačného úradníka, nakoľko tieto inštitúty neposkytujú pre súd dostatočné záruky, aby ich prijatím nahradil účel, ktorým sleduje väzobné stíhanie obvineného.“

Ústavný súd pri hodnotení uznesenia krajského súdu vychádzal z ustáleného právneho názoru, podľa ktorého rozhodnutie súdu prvého a druhého stupňa nemožno posudzovať izolovane (m. m. II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 320/2012), pretože prvostupňové a druhostupňové konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok. Tento právny názor zahŕňa aj požiadavku komplexného posudzovania rozhodnutí všeobecných súdov (prvostupňového aj druhostupňového), ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania (m. m. IV. ÚS 350/09).

Vzhľadom na obsahovú spojitosť uznesenia krajského súdu s uznesením okresného súdu a v nadväznosti na citovanú judikatúru považoval ústavný súd za potrebné v ďalšom poukázať aj na podstatnú časť odôvodnenia uznesenia okresného súdu. Okresný súd v označenom uznesení uviedol najmä: „Zo spisového materiálu vyplynulo, že skutky pre ktoré bola podaná obžaloba majú znaky trestného činu a sú dostatočné dôvody na podozrenie, že ich mal spáchať obžalovaný. Tu je možné poukázať na výpoveď poškodenej, [REDAKOVANÉ] a ostatné listinné dôkazy. Zo spisového materiálu zároveň vyplynulo, že po podaní obžaloby sa Okresný súd bez akýchkoľvek prietahov pokúsil viackrát vykonať hlavné pojednávanie a to konkrétne 8. 11. 2013, 12. 11. 2013, 17. 12. 2013, 20. 02. 2014, 18. 3. 2014, 17. 4. 2014, 22. 5. 2014, 03. 07. 2014, 29. 7. 2014, 26. 8. 2014, 15. 10. 2014 13. 11. 2014. Väčšina z uvedených hlavných pojednávani sa nemohla uskutočniť z dôvodu PN a iných prekážok na strane obžalovaného, obhajcu, či náhradného obhajcu. Vôbec nebolo zistené, že by súd zo subjektívnych dôvodov hlavné pojednávanie nevykonal. V danej veci je aktuálne nariadený termín hlavného pojednávania na deň 27.1.2015.

Na základe takto vykonaného dokazovania súd prišiel k záveru, že žiadosť obžalovaného o prepustenie z väzby nie je dôvodná a nie je dôvod ani na nahradenie väzby písomným sľubom. Obhajca poukazoval na nedôveryhodnosť svedkyne poškodenej Lengyelovej avšak posúdenie dôveryhodnosti, resp. nedôveryhodnosti bude môcť byť vykonané až po vypočutí svedkyne a konfrontácii jej výpovede s ostatnými dôkazmi. Súd zotrváva na názore, že naďalej je podozrenie, že obžalovaný spáchal žalovaný trestný čin dostatočne preukazované zabezpečenými dôkazmi ich súhrne. Zároveň ako už bolo konštatované nebol zistený subjektívny prietah zo strany súdu. Vo väčšine prípadov sa hlavné pojednávanie nekonalo pre prekážky na strane obhajoby...

Obžalovaný sa mal aktuálnej trestnej činnosti dopustiť viacerými skutkami a táto mala gradovať. V minulosti už bol stíhaný pre násilnú trestnú činnosť a to s účinkami, že sa na neho hľadá akoby nebol odsúdený. Súd však poukazuje na to, že aj zahladené odsúdenia môžu poskytnúť reálny obraz o predispozíciách obžalovaného k páchaniu trestnej činnosti. Súd na ne preto prihliadol.“

Pri posudzovaní prípadných negatívnych ústavnoprávnych dôsledkov tak v danom prípade ide o posúdenie, či rozhodnutia všeobecných súdov nevykazujú známky svojvôle, o čom by bolo možné v zásade uvažovať v tom prípade, ak by rozhodnutia všeobecných súdov neobsahovali dostatok dôvodov na ich vydanie, resp. ak by sa všeobecné súdy dostatočne presvedčivým spôsobom nevysporiadali s relevantnou argumentáciou sťažovateľa.

Na tomto základe ústavný súd pri predbežnom prerokovaní dospel k záveru, že medzi napadnutým uznesením krajského súdu a obsahom sťažovateľom označených článkov ústavy a dohovoru neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí tejto časti sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol dospieť k záveru o ich porušení. Ústavný súd preto túto časť sťažnosti sťažovateľa odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Pre úplnosť v súvislosti s námietkou sťažovateľa, podľa ktorého je neprípustné, aby súd pri rozhodovaní prihliadol aj na predchádzajúce stíhanie pre násilnú trestnú činnosť, pokiaľ bolo zahladené, je potrebné uviesť, že zahladením odsúdenia zaniká iba skutočnosť odsúdenia za trestný čin, ale nie aj sama skutočnosť, že páchatel' spáchal trestný čin. Fikcia, v zmysle ktorej sa na páchatel'a hľadí, akoby nebol odsúdený, nelikviduje samotný fakt spáchania činu, nebráni tomu, aby súd pri hodnotení osoby páchatel'a v neskoršom trestnom konaní pre iný trestný čin prizeral na skutočnosť, že páchatel' spáchal trestný čin, a aby z tohto vyvodil príslušné závery z hľadiska sklonu páchatel'a k trestnej činnosti, jeho vzťahu k spoločenským hodnotám chráneným Trestným zákonom, možnosti jeho nápravy a podobne.

V nadväznosti na citované ústavný súd konštatuje, že napadnuté uznesenie krajského súdu nie je podľa názoru ústavného súdu prejavom interpretačnej alebo aplikačnej svojvôle, a preto sa úvahy krajského súdu z pohľadu ústavného súdu nejavia ako arbitrárne či zjavne neodôvodnené.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti bolo potrebné sťažnosť v tejto časti odmietnuť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

Keďže ústavný súd sťažnosť odmietol, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími požiadavkami sťažovateľa v nej obsiahnutými.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. decembra 2015